

Családi pótlék

Az ide vonatkozó jogszabályok:

1998. évi LXXXIV. törvény (a családok támogatásáról) 15. §-a és további §-ai, valamint az 1997. évi XXXI. törvény (a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról) 68/A -68/C. §-ai.

A családi pótléknak két fajtája van.

A nevelési ellátás tanköteles (5 éves!) korig (a tankötelessé válás évének okt. 31. napjáig) feltételek nélkül jár. (Ne feledjük: 5 éves kortól kötelező részt venni az iskolaelőkészítő foglalkozásokon, ami rendszerint kötelező óvodába járást jelent).

A szülő (bizonyos esetekben maga a gyermek) már csak iskoláztatási támogatásnak nevezett családi pótlékra jogosult, ameddig a gyermek a közoktatásban tanul, de legfeljebb annak a tanévnek a végig, amelyben a gyermek a 20. (sajátos nevelési igényű gyermek a 23.) életévét betölti.

Kiskorú tanköteles gyermek esetében (a tankötelezettség ugyanis annak a tanévnek a végéig szól, amelyben a gyerek betölti a 18. életévét) 10 óra igazolatlan mulasztást követően tájékoztatják a szülőt, hogy ha a gyerek igazolatlan hiányzásai elérik az 50 órát, mert ez utóbbi esetben az iskoláztatási támogatás folyósítását – a gyermek védelembe vétele mellett - felfüggesztik.

Akinél felfüggesztik, de ettől kezdve nem mulaszt igazolatlanul az óvodai előkészítőről, iskolából, a pár hónap elteltével esedékes felülvizsgálat után ismét elkezdik folyósítani, és a felfüggesztés alatt összegyűlt összeget annyi hónap alatt adják vissza a családnak, ahány hónapig az iskoláztatási támogatás folyósítása fel volt függesztve. Ennek az összegnek a megfelelő célra történő elköltését azonban ellenőrzik.

A felfüggesztés ideje alatt legalább a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményezett gyermeknek az iskoláztatási támogatást természetben kell nyújtani (ekkor értelemszerűen nincs utólagos folyósítás). Ne felejtsük: az ilyen gyerek – ha max. nyolcadikos – eleve ingyenesen jogosult étkezni az óvodában, iskolában, tehát, ilyenkor az iskoláztatási támogatásból erre nincs mód költeni, de a lógás által leginkább érintett középiskolás korosztályban fél áron jár az iskolai étkezés, azaz lehetséges ezt befizetni az iskoláztatási támogatásból az iskoláztatási támogatás természetbeni juttatásaként (ha él a lehetőséggel, ebédelni biztosan bemegy az iskolába). Nyilván az adott gyerek, család körülményeitől függ, mire kell és lehet elkölteni a felfüggesztett iskoláztatási támogatást (pl. közlekedési bérlet, lábbeli, ruhanemű, tanszer, étkezés).

Pedagógus tagjaink tapasztalatai pozitívak: olyan gyerekek is elkezdtek rendszeresen iskolába járni, sőt, még a „hagyományosan” felszerelés nélküli gyerekeknek is lettek füzeteik, írószereik, akik eddig nem vették komolyan a tankötelezettséget.

A nem a vér szerinti családjában (nevelőszülőnél, gyámnál, gyermekotthonban stb.) élő gyermeknél a felfüggesztés nem alkalmazható.

A családi pótlék, azaz a nevelési ellátás és iskoláztatási támogatás összege (3. éve!) nem változott, változatlanul beszámít az összeg szempontjából fontos gyermekszámba a családi pótlékra már nem jogosult, de továbbtanuló eltartott gyermek is.

Példa: Négygyermekes családban egy gyerek már keres, kettő (első ilyen képzésben tanuló, a minimálbért el nem érő saját jövedelmű) főiskolás, egyetemista, egy szakközépiskolás:

nagycsaládos összegű családi pótlékot (iskoláztatási támogatást) kapnak, de csak a negyedikekre.

Ha e négygyermekes családban mind a négy gyermek eltartott (első ilyen képzésben tanuló, a minimálbért el nem érő saját jövedelmű) főiskolás, egyetemista, nem kapnak családi pótlékot (iskoláztatási támogatást).

Az alapesettől eltérő helyzeteket (tartósan beteg vagy fogyatékkal élő gyermek és fiatal, nagykorú árva, nem a szüleivel élő gyermek, különélő szülők felváltva gondozott gyermeke) terjedelmi okokból itt nem tárgyaltuk.

Jövedelemadó - gyermekkedvezmény

A családi pótlékra jogosult gyermekek és a fogantatástól számítva legalább 91 napos magzatok után (orvosi igazolással) – az adóév elején megtett nyilatkozat alapján – már a havi adóelőlegből is érvényesíthető az adóalapot csökkentő kedvezmény. Miután 16 %-os egykulcsos lett a jövedelemadó, egy és két jogosult gyermek (magzat) után – már jövedelemhatár nélkül – az összevont adóalapot 2011-től **havonta és jogosult eltartottanként** 62.500 forinttal lehet csökkenteni (ami legfeljebb 10.000 Ft /hó/gyermek adócsökkentést jelenthet), 3 vagy több jogosult eltartott gyermek (magzat) esetén 206.250 forinttal (ami maximum 33.000 Ft/ hó/gyermek adócsökkentést jelenthet).

A családi kedvezmény az év végi adóbevallásban megosztható a gyermeket saját háztartásában nevelő házaspár tagjai között, valamint az élettársak között is. Az év közbeni kifizetések esetén (adóelőleg-nyilatkozattal) viszont élettársak között csak akkor osztható meg a kedvezmény, ha mindketten a gyermek vér szerinti szülei.

Az adókedvezmény csak családi pótlékra jogosító gyerekekre és 90 naposnál idősebb magzatra vehető igénybe, de az összege szempontjából fontos gyermekszámba mindazok beszámítanak, akik a családi pótlék összegének kiszámításában is figyelembe veendőek.

Ez a változás a gyermekes eltartók nagy hányadát, a nagycsaládosokét – számítások szerint – 98 %-ban adómentessé teszi. Mindenképpen hozzájárul a gyermekek normálisabb neveléséhez, a lakásigényüknek megfelelőbb lakásba költözéshez, számláik, törlesztőrészletük, a gyerekek sportolásának, zenei és egyéb tanfolyamainak kifizetéséhez, sőt, a jövedelmek kifizetéséhez, a főleg belföldön tevékenykedő vállalkozások piacának újbóli bővüléséhez. Azt is kifejezi, hogy aki gyermeket nevel, ezzel is közterhet visel, amit a pénzbeli közteherviselésbe be kell számítani.

(Viszont 9,5-ről 10 %-ra nőtt a nyugdíj járulék mértéke, ezért akár még nagycsaládosnak is csökkenhet a nettó keresete.)

Példa: ha egy házaspár a családi pótlékra jogot adó két gyermeke mellett újabb – harmadik - gyermeket vár, a magzat 91. napos korától (ezt a napot magában foglaló hónaptól) az adókedvezmény szempontjából háromgyermekesnek számítanak (miközben a kicsi megszületéséig csak kétgyermekes összegű családi pótlékot folyósítanak a számukra és még nem járnak az alanyi jogú nagycsaládos kedvezmények sem, mint a fél árú gyermekintézményi étkezés és ingyenes tankönyvellátás, valamint az együttutazó nagycsaládosok 90 %-os utazási kedvezménye).

A fenti négygyermekes példából két változatot mutatunk be. A kereső gyermek nem számít be, a további három gyermekből kettőre már nem jár családi pótlék, így csak a családi pótlékra jogosító legkisebbikre vehető igénybe gyermekkedvezmény, de – mert a

gyermekszámba a családi pótlékra már nem jogosító két továbbtanuló testvére is beszámít - órá a nagycsaládos összeg számolható el.

Ha e legutóbbi családban még egy nagyobb gyerek nem tanul, ill. keresővé vált, ettől kezdve a jogosult eltartottként egyedül maradt legkisebbikre is már csak a kétgyerekeseket megillető havi 10 ezer Ft adócsökkentő kedvezmény érvényesíthető (mint ahogyan a családi pótlék is a kétgyerekesekre érvényes gyermekenkénti összegűre csökken).

Ha a négy gyerekből egy-egy a szülők előző házasságából származik, de a szülők házások, ugyanaz a helyzet, mintha a gyermekek mindkettejük vér szerinti gyermekei lennének.

Amennyiben év közben változás áll be a család létszámában vagy az eltartottak számában, helyzetében, az adóelőleg-nyilatkozat módosítható, csökkenés esetén kötelezően módosítandó. Például ha az érettségizett gyermekre július 1-től már nem folyósítanak családi pótlékot, akkor a kedvezményezetttek száma egy fővel csökken, így a nyilatkozatot módosítani szükséges. Amennyiben ez elmarad és emiatt adóhiány keletkezik, a magánszemély a különbözet 12%-t köteles bírságként befizetni, kivéve, ha a befizetési különbözet nem éri el a 10.000 Ft-ot.

Gyermekintézményi étkezési díj

Az idevágó jogszabály: 1997. évi XXXI. (gyermekvédelmi és gyámügyi igazgatásról szóló) törvény 148-149. §-ai.

Csak a bölcsődében marad érvényben az a szabály, hogy az étkezési díj az élelmiszer nyersanyagköltsége.

Az ennél idősebbek gyermekintézményeiben étkezést igénybe vevők számára a nyersanyagnorma 50 %-áig egyéb költségeket is bele lehet kalkulálni az étkezési díjba.

A nagycsaládos, ill. a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek kedvezménye változatlan, sőt, az ingyenes étkezés már a (nappalis) nyolcadikosokra is kiterjed.

Segélyrendszer

Ezúttal a munkanélküliek ellátásaival és a rendszeres szociális segéllyel nem foglalkozunk (egyéniileg mindenki igénybe veheti a NOE jogsegély-szolgálatát is, de mindenekelőtt a lakóhely szerint illetékes szolgáltatásokat javasoljuk).

A szociális törvényben meghatározott ellátásokhoz NŐTT a vagyonthatár: a család egy-egy tagjára max. az öregségi nyugdíjminimum 30-szorosa, azaz 855.000 Ft/fő, az egész családra összesen a 80-szorosa, vagyis 2.280.000 Ft/család lett.

A vagyonba NEM SZÁMÍT BE az igénylő által lakott ingatlan és a mozgáskorlátozottságra tekintettel fenntartott gépjármű (SEM az ingóságok, mint pl. a hűtőszekrény, a számítógép, a zongora), de a vagyoni értékű jog beszámít.

Szeptember 1-jétől már csak az e törvény alapján nyújtható **lakásfenntartási támogatásban** – a fent jelzett vagyoni határ mellett és ha az egy főre jutó havi nettó jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíjminimum 2,5-szeresét - biztosítják az **energiatámogatást**, ami – régi

kérésünknek megfelelően – már nemcsak a távfűtéses és a gázfűtéses lakásokban lakók számára jelenthet segítséget, hanem azoknak is, akik fával, szénnel, villannyal, olajjal, tartályos vagy palackos gázzal fűtenek, főznek, készítének meleg vizet.

A mostani fűtési szezonban (2011. ápr. 15-ig) viszont még érvényben van a vezetékes gáz fogyasztásához kapcsolódó energiaár-támogatási rendszer, amiben a legalacsonyabb árú 1200 m³ felett – sajnos, csak a családi pótlékra jogosító gyermekek figyelembe vételével – általában 200-200, a 4. és további gyermekenként (a NOE tárgyalásainak hatására is) 300-300 m³-rel nő a kedvezményes tarifával számolt fenti gázmennyiség.

Példa: ha mind a 4 gyermek családi pótlékra jogosít, akkor 2100 (1200 + 200+200+200+300) m³ gázmennyiségre kell legalacsonyabb árat fizetni, míg ha (alapesetben:) már mind a 4 gyermek 20 évesnél idősebb, ill. egyetemista, csak a mindenkire vonatkozó 1200 m³ tartozik a legalacsonyabb áron értékesített sávba.

A **rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre** vonatkozó jogszabály az 1997. évi XXXI. (gyermekvédelmi és gyámügyi igazgatásról szóló) törvény, éspedig annak főleg a 19-21. §-ai. Jövedelemhatár a változatlan összegű – 28.500 - öregségi nyugdíjminimum 130 %-a (37.050 Ft/fő), gyermekét, gyermekeit egyedül nevelő szülő esetén 140 %-a (39.900 Ft/fő). A vagyoni határ is ITT VÁLTOZATLANUL az öregségi nyugdíjminimum 20-szorosa, azaz 570.000/fő, ill. családonként max. a 70-szerese, vagyis 1.995.000 Ft/család maradt. A vagyonba itt is csak ingatlan, vagyoni értékű jog és gépjármű számítható be (semmiféle ingóság, tehát, sem barkácsgép, sem zongora, sem számítógép vagy mosógép NEM), és az igénylő vagy eltartója által lakott ingatlan és a mozgáskorlátozottságra tekintettel fenntartott gépjármű SEM számítható be. (Így is gond, ha a családnak a kenyérkereső foglalkozásához ingatlanra, gépjárműre van szüksége.)

Gyermekgondozási ellátások

Keresetarányos gyermekgondozási ellátások

A gyermekgondozási díj (gyed) összege **legfeljebb** (a mindenkori minimális bérnek, idén 78.000 Ft/hó kétszeresének 70 %-a) bruttó **109.200,-Ft**, ami – az átlagkeresetnek plafon nélküli 70 %-át kitevő terhességi-gyermekágyi segélyhez hasonlóan - beszámít a személyi jövedelemadó adóalapjába. A folyósítási feltételekben és időtartamban sem a terhességi-gyermekágyi segély, sem a gyed, sem a gyermekápolási táppénz esetében nincs változás.

Fix összegű gyermekgondozási ellátások

Ismét a gyermek hároméves koráig vehető igénybe a gyermekgondozási segély (gyes), és ekkortól igényelhető a gyermeknevelési támogatás (gyet). Ez azokra a gyermekekre is érvényes, akik a kétéves gyes hatálya alatt születtek.

Örökbefogadásra gondozásra kihelyezett gyermek esetén max. a gyerek 10 éves koráig 6 hónapi gyeset lehet igényelni, ill. a 3. életév betöltése után ennyivel meg lehet hosszabbítani.

Nagyszülői gyeshez a jogosultsági feltételeknek – a kereső tevékenység időtartamát kivéve - a szülőnél is fenn kell állniuk.

Összege – mert az alapjául szolgáló öregségi nyugdíjminimumé sem - nem változott, bruttó 28.500 Ft/hó, viszont ikrek esetén az ikrek számának megfelelően többszörösen jár (pl. hármásikrek után 3-szorosan, hatosikrek esetén 6-szorosan).

Ellenben ha a gyes mellett a szülő a gyerekek egyéves kora után kereső tevékenységet kezd folytatni, akkortól már csak egyszeres gyesre lesz jogosult. De ikergyermek (tehát, szimpla összegű) gyesen lévő szülője a gyerekek egyéves kora után időkorlátozás nélkül folytathat kereső tevékenységet. Ugyanez vonatkozik a tartósan beteg vagy fogyatékos gyermek gyesen lévő szülőjére is.

Alapesetben azonban házon kívüli kereső tevékenység ismét csak korlátozottan folytatható, éspedig max. heti 30 órában (ami 5 napos munkahéten napi 6 órának felel meg). Otthon változatlanul időkorlátozás nélkül szabad pénzt keresni 1 évesnél idősebb gyermek gondozására tekintettel folyósított gyes és gyet mellett.

Továbbra sem korlátozzák a gyermekgondozási ellátáson lévő szülők gyermekeinek napközbeni gyermekintézményi nevelését, de ha valaki nagyszülői gyesen van, a gyermek csak a kötelező foglalkozásokra (tanköteles kortól, ill. ha a fejlesztése érdekében korábban elrendelték) járhat gyermekintézménybe.

Viszont a nyugdíjjáradék 0,5 %-os növekedése miatt a nettó gyes és gyet 27.075 Ft/hóról 25.650 Ft/hóra csökkent, de. már nem számít be az összjövedelembe.

Sajnos, (még mindig) nem törölték a gyermekgondozási ellátáson lévő szülők által (a munkaügyi központokon keresztül) igénybe vehető támogatott képzés heti 20 órás időkorlátját (pedig többször is nyomatékosan kértük).

40 éves munkaviszonnal nők teljes öregségi nyugdíjba mehetnek

Az 1997. LXXXIV. törvény (a társadalombiztosítási nyugellátásról) szövegében a "40 éves" rész a 18. § (2a)-(2d) bekezdéseiben található meg. A törvénybe azért sikerült némi módosítást beletárgyalnunk: az 5. és minden további gyermek után TOVÁBBI 1-1, összesen TOVÁBBI 7, azaz összesen max. 15 évvel csökkenhet az előírt, 40 éves munkaviszony, így már "csak" a 12. és további gyerekek nem mérséklék a minimálisként előírt munkaviszonyt.

(Vajon hány 12-n gyerekes anyának tud meglenni 25 év munkaviszonya, összeomlana-e a költségvetés e kevés anya korhatár előtti nyugdíjának biztosításától, holott ők gyermekneveléssel tényleg az átlagosnál jóval többet tettek a nyugdíjrendszer korábbi feltételeinek megőrzése érdekében; és vajon miért nem kizárólag anyákra vonatkozik a kedvezményes nyugdíjba menetel lehetősége?)

Aki fogyatékos gyerekekkel volt otthon, annál nem 8, hanem 10 év az alap-csökkentés. (Nem vitás, hogy ez a lehetőség elsősorban a minél kevesebb gyerekes nőknek jó, de csak akkor, ha már nincs munkavégzésre irányuló jogviszonyuk - egy-két gyerekekkel, hacsak nem ikrek - azért nem lehetett gyesen maradni 8 évig, hárommal pedig már ez az idő kevés lehet, ugyanakkor az 5. és minden további gyerekre, de csak a 11-ikig bezárólag már csak a harmada/gyerek számíthat be, ami elég visszás.)

Változatlanul azon az állásponton vagyunk, hogy nemcsak idegen gyerekek gondozása, nevelése munka (diploma nélkül: dajka, gyermekfelügyelő, nevelőszülő, családi napközi, vállalkozói gyermekintézmény stb.), hanem a sajátjainké is.

A gyermekintézményi alkalmazotti szükségletek, normák alapján könnyen kiszámítható, meddig éri el az otthon gondozott gyerekek munkaigénye a napi törvényes munkaidőt, azaz meddig tekintendő keresőképtelennek, a társadalom által biztosított jövedelem pótlásra és kíméltre méltónak és arra rá is szorulónak a gyermekgondozással lekötött szülő.

Amikor viszont már magának a nyugdíjösszegnek a kiszámítása folyik, a szokásos módon minden olyan időszakot beszámítanak, amit valaha is be kellett (szakmunkás és egyetemi évek), ill. amikor járulékfizetés történt (gyes, gyet stb.). (Mellesleg: hány olyan anya éri el bármilyen járulékfizetéssel is a 40 év szolgálati időt, azaz aki a 90-es évek közepétől volt 8-15 évet gyesen, gyeten?! Aligha lehet mostanság az ő létszámuk érzékelhető költségvetési tétel.)

Csak zárójelben: annak idején - a 90-es évek közepén - sűrű szemrehányásokban részesültünk, hogy bevezették a nyugdíjjárulék-levonást a gyesből és a gyetből annak érdekében, hogy ne lehessen elvitatni ezeknek a beszámítását a nyugdíjszerző időbe (ezeket az időszakokat az egyéb időszakokban elért, normál átlagjövedelemmel szorozzák fel, nem az ellátási összeggel számolnak).

A nyugdíjszabályok egyébként évjáratonként eltérőek.

Tandíj

Az **alapfokú művészetoktatásban** (ahol kiskorú tanulónál a térítési díj a képzési költségnek 5-20 %-a, 18-22 éves korúaknál 15-40 %-a) – az első tanszakra - változatlanul tandíjmentes az, aki rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult.

A **felsőoktatásban** – a vitára bocsájtott törvénykoncepció és reményeink szerint - ismét minden típusú felsőfokú képzésben tandíjmentesen tanulhatnak majd a gyermekgondozási ellátásban részesülő anyák.

Érdekvédelmi munkánkhoz a NOE 1056 Budapest, Márc. 15. tér 8. vagy a noe@noe.hu címére várjuk a konkrét élethelyzeteket a fenti témákban és azokon kívül is.

Morvayné Bajai Zsuzsanna
(érdekvédelmi bizottság)